

יו"ל ע"י
מוסדות ווישווא ויזניץ
ירושלים
בנשיאות
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
פרשת כי תשא - תש"פ
גליון קל"ז

תפארת וזניעות

חידושי תורה נפלאים מספה"ק שארית מנחם

פרקי תולדות

פוסק מרן רביה"ק בעל
שארית מנחם מווישווא זי"ע

ישיבת 'בית ישראל' וישווא

אהבתו לתלמידיו

בלילות החורף הקרים, הקדים רבנו לבוא להיכל בית המדרש כדי להעלות בעצמו אש בתנור, ולהסיק את המקום כדי שהבחורים לא יוטרדו מהקור העז ששורר בחוץ.

סיפר ר' וועלוול גנוד ז"ל כי בלמדו בישיבה השכים פעם בליל שישי בשעה מוקדמת מאוד כדי להתכונן למבחן השבועי, ובהיכנסו לבית המדרש הופתע לראות את רבנו עומד כפוף מעל התנור, ומנסה להעלות אש בעזרת גזרי עצים דקים וגפרורים, ר' וועלוול מיהר אפוא לסייע לרבנו להעלות את האש, ולאחר מכן ביקשו רבנו שילוהו למקוה, ויצויין כי רבנו ביקש לעיתים קרובות את עזרתו של אחד התלמידים ובתוך כך נקשרו ליבם של הרב והתלמיד ואהבתם יגהה מאוד.

עוד סיפר ר' וועלוול, כי פעם בליל יום כיפור לאחר שסיימו את התפילה אמרו תהילים בדבקות, וסיימו את חוק לימודם, אמר לו רבנו בוא עימי לנוח קמעה! מפאת קדושת יום כיפור לא התכוון רבנו לנוח על יצועו, אלא ביקש מר' וועלוול לסדר על הרצפה שלוש כריות שישמשו כמיטה מזדמנת שיוכלו לנוח קמעה בליל יום הקדוש, לאחר מכן ביקש ממנו רבנו שיביא שלוש כריות נוספות, ואז אמר לו רבנו ברחימאיות כעת תשכב גם אתה לישון כאן!

ברוב מסירותו לתלמידיו לצרכי ישיבתו, יצא רבנו לנוח באתרי המרפא רק לעיתים רחוקות, בעיקר כאשר התלווה לאביו הסב"ק או במהלך מסע גיוס משאבים עבור הישיבה, וזאת למרות שהיה אדם חולני שהתייסר בייסורי גוף שונים, בעיקר עקב מחלת ה'צוקער' הקשה שלו, לפעמים יצא רבנו לנפוש באתר המרפא 'קוואסי' ביום חמישי בשבוע, וחזר מיד ביום ראשון לאחריו, באומרו משמש אני בקודש כ'מלמד' ואינני יכול להשאיר את תלמידי לבדם.

והנה חציו של שקל הוא מספר רט"ו כמספר אדיר, וזהו אדיר במרום ה', יען שהוא עדיין במרום ה' ולא על הארץ, לכן עדיין הוא חצי גאולה, והחצי השני יתוקן ע"י מחיית עמלק מלחמה לה' בעמלק מדר דר (שמות י"ז ט"ז), וזה מרומז בכוונת הגמ' שמתקיים לדר"י דר"י, דר"י דר"י עולה שקל עם התיבות דהיינו שבמחיית עמלק שכתוב ביה דרי דרי שהוא גימטריא שק"ל, אז תהי' ה"גאולה שלימה" שגימטרי' שקל.

בושה מביא יראת שמים

אך את שבתותי תשמורו וגו' לדעת
כי אני ה' מקדשכם.

בגמ' (שבת י, ב) אמר לו הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל וכו'. יש לומר דהנה היראה היא בבית גנזו של הקב"ה כמו שנאמר (ישעי' לג, ו) יראת ה' היא אוצרו, והבושה מביא ליראת ה', כמו שנאמר (שמות כ, כ) ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו (עיין נדרים כ, ב), יראתו זו הבושה. וזה שאמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, שבת אותיות בשת מלשון בושה שהיא מביא לידי יראת ה', ונקראת מתנה דכבר אמרו חכמינו ז"ל בירושלמי (פ"ק דערלה) דמאן דאכול דלאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה, ע"כ נקראה הבושה מתנה.

לעת"ל תהיה התגלות השכינה למטה

כי תשא את ראש בני ישראל
לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו
לה' בפקוד אותם וגו'.

בגמרא (ביצה טו, ב) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר (תהלים צג, ד) אדיר במרום ה', ומפרש שם דקיימי לדרי דרי.

וי"ל קצת ברמז דבריהם הק', דידוע שעיקר הגורם ליסורים הוא יען שיש הסתרת פנים, וזש"ה (דברים ד, לט) וידעת היום, פ' מה שיש לך היום חבלי משיח, הוא מטעם כי ה' הוא אלקים בשמים ממעל דייקא, שיש גילוי שכינה רק בשמים, אבל ועל הארץ מתחת אין עוד גילוי שכינתו לעת עתה בעוונותינו הרבים.

והנה שקל גימטריא גאולה שלימה, והגאולה תהא ע"י השראת בחינת צדיקו של עולם בתוכנו, ורמז לדבר צדיק יסוד עולם עולה ג"כ גאולה שלימה, והוא מספר נפש שהשקל היה לכפר על נפשותיכם.

וז"ש כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, מה שחסרו בעבודת השי"ת, ונתנו איש כפר גימטריא תורה, לה' בפקוד אותם, מלשון חסרון כטעם הכתוב (במדבר לא, יט) ולא נפקד ממנו איש, שכביכול חסר לנו בהסתרת פנים הק', ומשום הכי צוה על מחצית השקל, ורמז על חצי הגאולה שלימה וכנ"ל.

פנינים יקרים מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שליח. וזהו גם הכוונה בתרגום הנ"ל למעבד תפנוקי שבתא, 'למעבד' היינו שיעשו בעצמם את המעדנים לשבת ולא ע"י שליח, כי מצוה בו יותר מבשלוחו. ועד"ז יש לפרש נוסח התפילה ישמח משה במתנת חלקו וכו' ושני לוחות אבנים הוריד 'בידו' היינו שלא מסרו ע"י שליח רק בעצמו, וכתוב בהן שמירת שבת, שכן הוא בענין השבת, שצריך האדם לעשות צרכי השבת בעצמו ולא ע"י שליח, ומביא ראיה לזה, וכן כתוב בתורתך ושמו בני" את השבת 'לעשות' את השבת, היינו שנצטוו לעשות ולהכין את השבת בעצמו ולא ע"י שליח.

ודיבר ד' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו ושב אל המחנה וגו' (לג, יא).

יש לדקדק מה משמיענו באמרו 'ושב אל המחנה', הרי עיקרו של הכתוב להודיע שבחו של משה רבינו שהקב"ה דיבר עמו וכו'. וי"ל בהקדם מה שמצינו גבי אברהם אבינו דכתיב ביה (בראשית יח, ב) וירא אליו ד' באלוני ממרא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, למה כתיב 'אנשים' הלא היו מלאכים, ואפשר שהכתוב מרמז שבחו של אברהם אבינו, שאפילו כאשר ראה מלאכי מעלה נצבים לפניו, לא התנשא בקרבו על גודל מעלתו, אלא בענוותנותו היתירה כמו שאמר (בראשית יח, כז) אנכי עפר ואפר, היה נדמה בעיניו כאילו ראה שלשה אנשים, לא כמו שיש אנשים שכאשר זוכים לאיזה התגלות, יוצאים לגמרי מגדרם, וכבר אינו לכבודם לדבר אם אחרים פחותים מהם וכדו'. ועד"ז י"ל נמי אצל משה רבינו, שאפילו שזכה ליקר וגדולה וחיבה יתירה מאת ה', עד שהקב"ה דבר עמו פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו, מה שלא מצינו רק אצל משה רבינו אדון הנביאים, מ"מ 'ושב אל המחנה', שתיכף כאשר גמר לדבר עם ד', שב אל המחנה כאחד האדם, מחמת גודל ענוותנותו כפי שהכתוב מעיד עליו 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם', ולא עלתה מחשבת גיאות בדעתו, שכיון שדיבר עם הקב"ה כבר אינו לכבודו לדבר אם אנשי מחנה, אלא אדרבה ושב אל המחנה.

וי"ל בפשטות, דהנה כל המצות נצטוו עליהם בשעת מתן תורה, משא"כ מצות שבת כבר היתה מששת ימי בראשית, דכתיב (בראשית ב, ג) ויכל אלקים ביום השביעי ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, וע"כ אמר הקב"ה מתנה טובה יש לי בבית גנזי, היינו שמתנה זו מונח כבר אצלו מששת ימי בראשית, ועתה אני מבקש ליתנה לישראל. וע"כ שבת היא מהמצוות שנצטוו עליה במרה עוד קודם מתן תורה, משום שעצם מציאות השבת היה כבר מקודם בעת בריאת העולם, רק עכשיו נצטוו עליה, משא"כ בשאר מצות התורה שלא היו מקודם, ונתחדשו רק בשעת מתן תורה.

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם (לא, טז).

ועמדו המפרשים על המחקר בכוונת הלשון 'לעשות' את השבת, הלא מצות שבת הוא בשב ואל תעשה. וי"ל בהקדם אמרם ז"ל (ביצה טז, א) תניא אמרו עליו על שמאי הזקן, כל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, מצא בהמה נאה אומר זו לשבת, מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה ואוכל את הראשונה, עיי"ש. ולפי זה יתפרש הכוונה, 'לעשות' את השבת, דהיינו שבמשך כל ימות השבוע יעשו ויכינו את השבת, על ידי שכל נאה יניחו אותו על שבת. וזהו כוונת התרגום בפסוק זה 'וינטרון בני ישראל ית שבתא למעבד תפנוקי שבתא', פי' שישמרו את כל המעדנים שמוצאים במשך כל השבוע בשביל יום השבת, רק אם מצא אחרת נאה הימנה אוכל את הראשונה, ועיי"ז נמצא שכל השבוע הוא עושה ומכין את השבת.

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם (לא, טז).

י"ל ע"ד אמרם ז"ל (קדושין מא, א) אמר רב יוסף מצוה בו יותר מבשלוחו, כי הא דרב ספרא מחרין רישא, רבא מלח שיבוטא. וזהו שרמז הכתוב 'לעשות' את השבת, היינו שיטרחו בעצמם לעשות צרכי שבת ולא ע"י

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, ונתנו איש כופר נפשו לד' כפקוד אותם, ולא יהיה בהם נגף כפקוד אותם (ל, יב).

פירש"י שהמנין שולט בו עין הרע והדבר בא עליהם, והפ"י הפשוט הוא, דאם מונין את השקלים ולא את הגלגולת אזי לא יהיה בהם נגף. אמנם יש לדקדק דאיזה תועלת יש במנין המעות, הלא סוכ"ס מתוך מנינם ידעו מנין מספרם של בני ישראל, ונמצא שמחמת המנין שולט בהם עין הרע והדבר ח"ו, ואין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, וא"כ מה יועיל שיתנו מחצית השקל. אכן ביאור הענין הוא בהקדם אמרם ז"ל (ראש השנה ד, א) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני, ובשביל שאזכה לחיי העולם הבא, הרי זה צדיק גמור, הרי שמותר לאדם ליתן צדקה לטובתו ולהנאתו, להיות לו לזכות ולתועלת. ולכאורה ראוי להתבונן בזה שהרי אם מתכוון לזכותו ולטובתו, נמצא שחסר בקיום המצוה לשמה, ואיך יתכן שנקרא צדיק גמור. ומוכרח לומר כי במצות צדקה עיקר קיום המצוה הוא ע"י המקבל, ולא אכפת לנו כוונת הנותן, וע"כ יכול ליתן בשביל צרכי עצמו ג"כ, והוא בגדר צדיק גמור, מפני ששימח את לבו של המקבל. ויתכן שהתורה משמיענו עצה זו, כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם, אבל הרי יש לחשוש שמא יהיה בהם נגף מחמת המנין, לזה המשיך ואמר ונתנו איש כופר נפשו לד', היינו שיתן כל אחד מחצית השקל לצדקה ויתכוון שנותנו לזכותו על מנת שיחיה, וכדי זכות מצות הצדקה יגן עליהם שלא ישלוט בהם עין רעה ומגיפה, כי הצדקה תציל ממות.

ויאמר ד' אל משה לאמר ואתה דבר אל בני ישראל אך את שבתתי תשמורו וכו' לדעת כי אני ד' מקדשכם (לא, יב-יג).

ובגמרא (שבת י, ב) אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם. יש לבאר מדוע נאמרה לשון זו מתנה טובה על שבת דווקא, ובמה נשתנה מצות שבת מכל מצות התורה.